

Befolkningens utbildning

1999

UF0506

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Befolkningens utbildning

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Ja

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: SCB

Kontaktperson: Peter Öberg

Telefon: 019-17 67 85

Telefax: 019-17 70 82

e-post: peter.oberg@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB, AM/UA

Kontaktperson: Peter Öberg

Telefon: 019-17 67 85

Telefax: 019-17 70 82

e-post: peter.oberg@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204) och datalagen (1973:289) för behandling som påbörjats före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (1995:606) och förordningen (1995:1060) om vissa personregister för officiell statistik.

Enligt regeringsbeslutet från 1985-10-10 (Ärendemening 2835-84) skall och får registret endast användas för statistikändamål. Uppgifter om enskilda personer från Utbildningsregistret lämnas alltså inte ut.

A.8 Gallringsföreskrifter

SCB:s diarienummer för anmälan till DI: 1 Ad 60/84

DI:s diarienummer för beviljat tillstånd: 1637-84

A.9 EU-reglering

-

A.10 Syfte och historik

Statistiken över befolkningens utbildning bygger på individregistret Befolkningens utbildning - i dagligt tal kallat Utbildningsregistret (UREG). Registret är ett s.k. statsmaktsregister och dess första version avsåg förhållandena per 1985-12-31. Därefter genomförs årliga uppdateringar. Till statistiken över befolkningens utbildning är också knutet vård och utveckling av Svensk utbildningsnomenklatur (SUN).

A.11 Statistikanvändning

Användare av statistiken är bl. a. Utbildningsdepartementet, Skolverket, Högskoleverket, SCB:s prognosinstitut, NUTEK, CSN, arbetsmarknadens organisationer, länsstyrelser och kommuner.

Statistiken över befolkningens utbildning används som underlag för utbildningsplanering både på nationell och regional nivå - statistik över befolkningens utbildning i olika regioner behövs bl. a. för en effektiv fördelning av samhällets utbildningsresurser. Statistiken används också för internationella jämförelser och vid internationell rapportering. Årlig sambearbetning med SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) ger information om utbildningssituationen inom olika delar av arbetsmarknaden. Statistiken över befolkningens utbildning har dessutom ett stort allmäninformativt värde.

A.12 Uppläggning och genomförande

Utnyttjande av register (statistikregister och administrativa register) inom och utom SCB innehållande uppgifter om genomgångna utbildningar. Exempel på sådana register är Skolverkets elevregister, Universitets- och högskoleregistret och AMS arbetssökanderegister.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Från och med versionen 2001-01-01 kommer uppgifter om utbildning att redovisas enligt den nya reviderade SUN 2000 och årliga enkäter genomförs till utrikes födda om skolgång utanför Sverige.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Statistiken över Befolkningens utbildning är en totalräknad statistik som beskriver utbildningsnivån i riket. Eftersom statistiken är totalräknad kan den redovisas på detaljerad regional nivå. Statistiken bygger på registret Befolkningens utbildning som har förts sedan 1985 och därefter årligen uppdateras. Dessförinnan togs detaljerad utbildningsstatistik fram över utbildningsnivå i samband med folk- och bostadsräkningarna 1930 respektive 1970.

Översiktliga uppgifter om befolkningens utbildning finns publicerade i årliga rapporter (Utbildningsnivå i kommunerna, länen och riket). Regionala tabeller på läns-, kommuns-, och kommundelsnivå kan beställas i särskild ordning. Specialbearbetningar av olika slag genomförs dessutom på uppdrag av olika användare.

Uppgifter om befolkningens utbildningsnivå finns också inlagda i Sveriges Statistiska Databaser, som fr.o.m. 1997 även är tillgängliga via Internet

(www.scb.se).

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Utbildningsregistret redovisar högsta utbildning för Sveriges befolkning per 1 januari varje år. I SM-redovisningen görs indelningar efter ålder, kön, län, kommun, utbildningsgrupper mm. Eftersom statistiken är totalräknad kan redovisning ske för små redovisningsgrupper, bl a för kommuner.

1.1.1 Objekt och population

Populationen utgörs av i Sverige folkbokförda personer i åldrarna 16–74 år per 1 januari 2000 enligt RTB (Registret över totalbefolkningen). Objekt är således individer i Sveriges befolkning.

1.1.2 Variabler

Variabler som hämtas från RTB är bl a:

- Kön
- Ålder
- Boendelän / kommun / församling / fastighetsnummer
- Födelseort (län för i Sverige födda, land för utrikes födda)

Uppgifter om utbildning har hämtats från följande register:

- FoB 70
- FoB 90
- Avgångna från grundskolan
- Sökande till gymnasieskolan
- Gymnasieskolans avgångnaregister
- Gymnasieskolans specialkurser
- Högskoleregistret - examinerade från grundutbildning
- Högskoleregistret - avklarade poäng
- Högskoleregistret - behörighetsgivande utbildning
- Högskoleregistret - examinerade från forskarutbildning
- Högskoleregistret - grundexamina för forskarstuderande
- Lärarregistret
- KOMVUX-registret
- Sökande till KOMVUX
- EXTAS (examinerade från vissa utbildningar som ej ingår i annan statistik)
- Grundvux, SFI (Svenska för invandrare)
- Privatanställda (löneregister)
- Landstingsanställda (löneregister)
- Primärkommunalt anställda (löneregister)
- Statsanställda (löneregister)
- Medicinalpersonalregistret
- AMU-registret
- Enkät, invandrare
- ULF-undersökningar (fr.o.m. version 94-01-01)
- AKU-undersökningar (fr.o.m. version 94-01-01)
- Egen uppgift (från enskilda personer)
- CSN
- AMS

De variabler som hämtas från dessa källregister är

- Utbildning (SUN-kod)
- Utbildningsår (om möjligt)

- Utbildningsort (om möjligt)

Härledda variabler:

- Högsta utbildning. För varje person bestäms en högsta utbildning utifrån SUN-koden.

1.1.3 Statistiska mått

Utbildningsförhållanden beskrivs med antal individer i respektive redovisningsgrupp och andelen individer i procent av det totala antalet i redovisningsgruppen.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Resultatet redovisas efter olika gruppindelningar och kombinationer av dessa. Viktiga redovisningsgrupper bildas med följande variabler:

- Kön
- Ålder
- Utbildningsgrupp
- Utbildningsnivå
- Region

1.1.5 Referenstider

Fr.o.m. version 1993-01-01 har referenstidpunkten ändrats. Därefter följande versioner avser avklarade utbildningar under vårterminen före aktuellt årsskifte och har RTB-aktualitet avseende årsskiftet.

I tidigare versioner har utbildningarnas aktualitet varit densamma som RTB:s, dvs aktuellt årsskifte. Att invänta de endast c:a 10 000 personer, företrädesvis inom högskolan, som examinerades på höstterminen, försenade dock registret med c:a ett år.

1.2 Fullständighet

Främst saknas uppgift om invandrarnas skolgång utanför Sverige.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Variabelvärdena i statistiken över befolkningens utbildning baseras på en mängd olika statistikällor och den totala kvaliteten är en funktion av dessa statistikällors kvalitet.

2.2 Osäkerhetskällor

Utbildningsregistret baseras på flera olika register. Begrepp som täckningsbrister, bortfall, mätfel o.s.v. blir komplicerade.

2.2.1 Urval

Utbildningsregistret är totalräknad statistik och är därmed inte behäftad med urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

En viss övertäckning finns i RTB av utrikes födda personer. Övertäckningen består i att personer som flyttat från Sverige av olika skäl inte anmält detta till folkbokföringsmyndigheterna. Speciella studier om övertäckningen i RTB tyder på att den ligger mellan 3 och 10 procent.

2.2.3 Mätning

Eventuella mätfel är huvudsakligen relaterade till felklassificering av de härledda variablerna.

2.2.4 Svartsbortfall

I version 2000-01-01 saknar 1,2 % av personer i ålder 25-64 år i registret uppgift om utbildning.

Vissa utbildningar, t.ex. folkhögskoleutbildning och AMU-utbildning, har inte rapporteras till SCB. Även utbildningar erhållna via Komvux saknas till stor del i registret.

Olika möjligheter att inhämta uppgifter om avklarade utländska utbildningar har utretts. Under 1999 genomfördes en ny invandarenkät i syfte att hämta in uppgifter om utbildning för i första hand dem som invandrat under åren 1995-1999. I fortsättningen kommer årliga invandarenkäter att genomföras.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna om utbildning från källregistren kodas enligt Svensk utbildningsnomenklatur (SUN). Därefter läggs alla utbildningar i utbildningsregistrets s.k. bruttofil. Med hjälp av ett prioriteringsprogram väljes därefter högsta utbildning för varje person.

Aktuell population och vissa personvariabler hämtas från RTB. Uppgifter om högsta utbildning hämtas från bruttofilen. Det är från denna s.k. nettofil de statistiska uppgifterna huvudsakligen hämtas.

2.2.6 Modellantaganden

Ej tillämpligt i denna statistikredovisning.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Statistiken redovisas utan numeriska säkerhetsmått. En kvalitetsstudie av utbildningsregistret version 1991-01-01 har genomförts. Som kontrollmaterial utnyttjades ett evalveringsregister (det s.k. sanna registret), baserat på ett AKU-urval och skapat i samband med FoB-90. Observera att alla uppgifter i detta sanna register inte nödvändigtvis är korrekta.

I evalveringsstudien har jämförelser mellan utbildningsregistret och det s.k. sanna registret gjorts och avvikelser har skattats medelst kvotestimation. Några resultat:

- Andelen personer med förgymnasial utbildning som högsta utbildning var överskattat, medan antalet i övriga nivåer är underskattat. Avvikelserna minskar med stigande utbildningsnivå.
- Den största antalsmässiga underskattningen hade gjorts för nivå 5 (eftergymnasial utbildning kortare än tre år). Många av dem som enligt evalveringen tillhör denna nivå har istället redovisats under gymnasial utbildning (nivå 3 eller 4). Fr.o.m. version 1993-01-01 har dock uppgiftsinsamlingen förbättrats när det gäller avklarade poäng inom högskolan, och detta innebär att underskattningen på nivå 5 minskat avsevärt.
- En stor del av felklassificeringarna utgjordes av fall där utbildning på gymnasial nivå saknades. Bl.a. berodde detta på att dessa utbildningar inte rapporterats till SCB, t.ex. företagsinterna utbildningar.
- När det gäller utbildningsnivå var andelen rätt klassificerade 83 procent (motsvarande andel FoB-90 var 80 procent). När det gäller utbildningens inriktning var andelen rätt klassificerade 86 procent. (Motsvarande andel FoB-90 var 84 procent).

Andelen uppgift saknad var låg (1,9 procent) jämfört med FoB-90 (5 procent) i åldersgruppen 16-64 år.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årlig

3.2 Framställningstid

Cirka 4 månader efter aktuellt årsskifte.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan (4-5 månader efter referenstidpunkten).

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

SCB strävar hela tiden efter att öka Utbildningsregistrets kvalitet, t.ex. genom att nya källor kan användas. Detta gör att stor försiktighet måste iaktas vid studier av tidsserier :

VIKTIGA FÖRÄNDRINGAR SEDAN 1985:

- Utbildningsdata från FoB 90 har använts vid uppdatering av UREG fr.o.m. versionen 1991-01-01 och har förbättrat registrets kvalitet avsevärt. Vi vill uppmana till försiktighet vid jämförelser mellan tidigare versioner av registret daterade från 1985-12-31 till 1990-12-31 och versioner daterade från 1991-01-01 och framåt, då de senare innehåller uppgifter om utbildning från FoB 90. (Versionerna 1990-12-31 och 1991-01-01 består av samma population, men den senare har uppdaterats med FoB 90-uppgifter). Flera större omkodningar gjordes av ex-vis psykologer (37800 > 36341) och receptarier (66300 > 65500, 66310 > 65500).
- Uppgifterna samlas sedan 1993 in läsårsvis, vilket innebär att en årsversion av UREG innehåller uppgifter om avklarade utbildningar t.o.m. vårterminen före aktuellt årsskifte.
Ex: Version 2000-01-01 innehåller avklarade reguljära utbildningar t.o.m. vårterminen 1999.
- Uppgifter om avklarade högskolepoäng, insamlade via LADOK, har sedan 93-01-01 använts som källa i UREG. Täckningen i denna insamling har alltsedan 1993 blivit bättre och bättre, så effekterna av denna nya källa har successivt blivit större. (Ca hälften av den ökning som ägt rum för 'Kort eftergymnasial utbildning' under perioden 1993-98 kan förklaras av poängproduktion.)
- Våren 1995 genomfördes en enkät till drygt 100 000 personer födda utomlands vilka saknade uppgift i UREG. Versionerna fr.o.m. 95-01-01 har uppdaterats med dessa uppgifter, vilket höjt registrets kvalitet ytterligare.
- Vid uppdateringen 1996-01-01 lades avgångna/åk 9 från åren 1988-1995 in i Utbildningsregistrets bruttofil.
- F.o.m. uppdateringen 1996-01-01 lades källan SFI i Utbildningsregistrets bruttofil. Källan används pga kvalitetsbrister endast om uppgift saknas, men är en viktig källa för utrikes födda.

- I version 98-01-01 ingår data från AMS, HÄNDEL åren 1994 och 1995 samt november 1993.
Uppgiften finns med endast om annan utbildningsuppgift för personen saknas. (Vid övergång till SQL-miljö tas den gamla variabeln 'senaste utbildning' bort från registret pga dålig kvalitet.)
- I version 98-01-01 ingår data från SIV, STAMM-SYSTEMET åren 1995-1997. Data levereras till BoR/BE. Uppgiften finns med endast om annan utbildningsuppgift för personen saknas.
Uppgifter om personer som fått uppehållstillstånd. Uppgifter om utbildning och utbildningslängd är ej obligatoriska i SIV:s STAMM-system. Detta medför att endast ett fåtal personer har uppgifter om sin utbildning.
- I version 98-01-01 ingår data från CSN, VUXENSTUDIESTÖD åren 1994-1997. Uppgiften finns med endast om annan utbildningsuppgift för personen saknas.
Uppgifter från studiestödssystemen SVUX och UBS. Personer i Kunskapslyftet finns med i dessa system. För SVUX räknar man antalet terminer med teoretisk utbildning och antalet terminer med yrkesutbildning. För UBS sätter man koden utifrån den kompetens personen har, men även här räknas terminer med teoretisk utbildning och antalet terminer med yrkesutbildning.
- F.o.m. version 98-01-01 finns utbildningsgrupper (SUNGrupper) inlagda.
- I version 99-01-01 ingår data från KY, Kvalificerad yrkesutbildning examinerade t.o.m. vt 1998.
- Hösten 1999 genomfördes en enkät till drygt 60 000 personer födda utomlands vilka saknade uppgift i UREG. Versionerna fr.o.m. 2000-01-01 har uppdaterats med dessa uppgifter, vilket höjt registrets kvalitet ytterligare.
- Från AMS' register över AMS-utbildningar hämtas fr.o.m. 2000-01-01-versionen av Ureg personnummer, utbildningskod (kursplanenummer som fr.o.m. 1997-01-01 är AMSYK, tidigare NYK) och år då utbildningen avslutades.
I ver 2000-01-01 som använder gamla SUN-nomenklaturen kodas alla utbildningar på SUN-nivå 3. Uppgiften finns i ver 2000-01-01 med endast om annan utbildningsuppgift för personen saknas.
- Smärre förändring av befintliga SUN-koder har skett efter 1990. Se MIS Systematisk SUN 1996:1.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Registret Befolkningens utbildning sambearbetas årligen med SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). Data finns tillgängliga bl.a.

via SCB:s tabellpaket 'Regionala tabeller - Högskolestatistik' och 'AMPAK'. Översiktliga uppgifter ingår också i Bakgrundsmaterial om befolkningens utbildning.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten läggs årligen in i SCB:s statistiska databaser. Fr.o.m 1997 är dessa gratis tillgängliga via Internet (www.scb.se).

En årlig sammanställning görs i Bakgrundsmaterial om befolkningens utbildning 'Utbildningsnivå i riket, länen och kommunerna'.

Fr.o.m 1997 publiceras också uppgifter om befolkningens utbildning i Statistiska meddelanden (SM). Sådana SM beräknas utkomma vart annat år. Regional statistik om befolkningens utbildning finns tillgänglig via tabellpaketet 'Regionala tabeller - Högskolestatistik'.

5.2 Presentation

'Bakgrundsmaterial om befolkningens utbildning' består huvudsakligen av tabeller.

SM:et innehåller analyserande text, diagram och tabeller.

Statistik från Utbildningsregistret publiceras också i statistiska översiktspublikationer, t.ex. Statistisk årsbok, Utbildningsstatistisk årsbok, Nordisk statistisk årsbok och Fickskolan.

Ett flertal artiklar med uppgifter från Utbildningsregistret har publicerats i SCB:s tidning Välfärdsbulletinen.

Även informationsbladet Uppskattad utbildning (inklusive s.k. Temablåd) används som kanal för spridning av data om befolkningens utbildning.

5.3 Dokumentation

För ytterligare dokumentation av Utbildningsregistret hänvisas till SCB:s hemsida på Internet (www.scb.se - under Databaser/Textdatabaser).

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB utför på beställning bearbetningar på primärmaterial. Tidigare årgångar av registret finns arkiverade på Riksarkivet.

5.5 Upplysningstjänster

Upplysningar om registret Befolkningens utbildning lämnas av Gunilla Dahlén och Peter Hedberg, programmet för utbildnings- och arbetsmarknadsstatistik.

Upplysningar om 'Regionala tabeller - Högskolestatistik' lämnas av Kajsa Swensson eller Mats Haglund, programmet för högskolestatistik

Upplysningar om AMPAK lämnas av Karolina Andersson, programmet för registerbaserad arbetsmarknadsstatistik.

SCB, 701 89 Örebro. Telefon 019-17 60 00.

E-mail: gunilla.dahlen@scb.se, peter.hedberg@scb.se, kajsa.swensson@scb.se, m.haglund@scb.se och karolina.andersson@scb.se.